

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

2019

100 ΜΕΡΕΣ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Προτάσεις του WWF Ελλάς προς τη νέα κυβέρνηση

«Ο φυσικός πλούτος της πατρίδας μας είναι, σήμερα ειδικά, το μεγάλο μας ανταγωνιστικό πλεονέκτημα. Η μόνη έξυπνη αναπτυξιακή πολιτική για την Ελλάδα είναι αυτή που σέβεται το περιβάλλον και την ποιότητα ζωής. Δεν είναι μόνο υποχρέωσή μας απέναντι στις επόμενες γενιές, αλλά και μια μοναδική ευκαιρία να κάνουμε τη ζωή μας καλύτερη» (προεκλογικό πρόγραμμα Νέας Δημοκρατίας, Ιούνιος 2019).

Οι 100 πρώτες μέρες διακυβέρνησης αποτελούν ευκαιρία αποτύπωσης ενός φιλόδοξου πολιτικού στίγματος και μπορούν να στείλουν μήνυμα ασφάλειας δικαίου για πολίτες και επενδυτές, νομιμότητας, λογοδοσίας και διαφάνειας, αλλά και ελπίδας για βιώσιμη ανάπτυξη, ενισχύοντας παράλληλα τη διεθνή θέση της χώρας, προσφέροντας ένα αίσθημα κανονιστικής σταθερότητας και αισιοδοξία.

Το αμέσως επόμενο διάστημα θα είναι διεθνώς καταλυτικό για την αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης και την αναχαίτιση της απώλειας της βιοποικιλότητας. Τα επιστημονικά δεδομένα δεν αφήνουν κανένα περιθώριο παρερμηνείας ή πολιτικής αδράνειας,¹ ενώ δημιουργούν εύλογη ανησυχία στους επιστήμονες και απαίτηση για έκτακτα μέτρα, καθώς οι επιπτώσεις της κλιματικής κρίσης και της απώλειας της βιοποικιλότητας είναι προφανείς πηγές αβεβαιότητας και ανασφάλειας.

Σημαντικό θεωρούμε το γεγονός ότι κατά την εναρκτήρια ομιλία της ενώπιον του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, η νέα πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ούρσουλα Φον Ντερ Λάιεν έθεσε ως κορυφαία προτεραιότητα για τις πρώτες 100 μέρες της νέας Ευρωπαϊκής Επιτροπής την προώθηση μιας «πράσινης νέας συμφωνίας» (Green New Deal) για την Ευρώπη. Τόνισε επίσης ότι θα προωθήσει το πρώτο νομικά δεσμευτικό πλαίσιο για την κλιματική αλλαγή, το οποίο θα θεσπίζει δεσμευτικό στόχο ώστε η ΕΕ να γίνει η πρώτη κλιματικά ουδέτερη ήπειρος μέχρι το 2050. Δυστυχώς οι προγραμματικές δηλώσεις της νέας κυβέρνησης δεν δείχνουν να συμβαδίζουν με τη φιλοδοξία της προέδρου της Κομισιόν.

Όμως, η ανάγκη επείγουσας θωράκισης της χώρας απέναντι στην κλιματική κρίση είναι απολύτως επιτακτική. Είναι η απαραίτητη συνθήκη για τη βιωσιμότητα και την ασφάλεια της Ελλάδας στο μέλλον. Σε αυτό το πλαίσιο η απελευθέρωση από το οικονομικά

Είναι επείγουσα η
ανάγκη θωράκισης
της χώρας
απέναντι στην
κλιματική κρίση

¹ Πρόσφατες εκθέσεις της Διακυβερνητικής Επιτροπής για την Κλιματική Αλλαγή (IPCC), για συγκράτηση της υπερθέρμανσης του πλανήτη στον +1,5°C, και της Διακυβερνητικής Πλατφόρμας Επιστήμης-Πολιτικής για τη Βιοποικιλότητα και τις Οικοσυστημικές Υπηρεσίες (IPBES), που καταδεικνύει ότι περίπου ένα εκατομμύριο είδη απειλούνται με εξαφάνιση εξαιτίας ανθρωπίνων δραστηριοτήτων.

8/10 των Ελλήνων ζητούν πιο αυστηρό περιβαλλοντικό δίκαιο

Προστασία του
περιβάλλοντος και
επενδύσεις έχουν
κοινό παρονομαστή:
ξεκάθαρους και
διαφανείς κανόνες

Διαφάνεια: ψυχή της
δημοκρατίας

ασύμφορο, βαριά ρυπογόνο και παρωχημένο μοντέλο ανάπτυξης που βασίζεται στα ορυκτά καύσιμα είναι αναγκαία. Επίσης, ο αναπροσανατολισμός της ελληνικής οικονομίας προς ένα αναπτυξιακό πρότυπο μειωμένου οικολογικού αποτυπώματος, υψηλής καινοτομίας και ανταγωνιστικότητας είναι επιτακτικός.

Οι προτεινόμενες ενέργειες θέτουν τις βάσεις για ένα φιλόδοξο κυβερνητικό πρόγραμμα τετραετίας για το περιβάλλον και τη βιώσιμη ανάπτυξη. Αφετηρία των επιστημονικών μελετών για τις 100 πρώτες μέρες της νέας κυβέρνησης είναι η διαπίστωση ότι το σαφές και αποτελεσματικό πλαίσιο διατήρησης του περιβάλλοντος και αντιμετώπισης της κλιματικής κρίσης προσφέρει τη βάση για ζωντανή οικονομία, ενώ παράλληλα δημιουργεί υγιές και ελκυστικό περιβάλλον για την επιχειρηματικότητα, τις επενδύσεις και την κοινωνική ανάπτυξη.

Πρόσφατη έρευνα² κατέδειξε την έντονη αγωνία του κοινού στην Ελλάδα για την προστασία του περιβάλλοντος ως κοινού και ζωτικής σημασίας αγαθού: η συντριπτική πλειονότητα των Ελλήνων, 9 στους 10, δηλώνει σαφώς πως αντιλαμβάνεται ως κίνδυνο την υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος και την εξαφάνιση ειδών ζώων και φυτών, ενώ μόλις το 7% θεωρεί υπερβολική την οποιαδήποτε ανησυχία. Επιπλέον, 8 στους 10 Έλληνες θέλουν πιο αυστηρή περιβαλλοντική νομοθεσία.

Έχοντας ήδη απευθύνει έκκληση στον [Πρωθυπουργό για κήρυξη της χώρας σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης για την κλιματική κρίση](#), το WWF Ελλάς προτείνει προς τα αρμόδια υπουργεία τις παρακάτω ενέργειες άμεσης εφαρμογής, οι οποίες μπορούν να αποτελέσουν εφαλτήριο για ολοκληρωμένη κυβερνητική πολιτική βιώσιμης ανάπτυξης. Ο συντονισμός μεταξύ συναρμόδιων υπουργείων και η οριζόντια εφαρμογή των διεθνών στόχων βιώσιμης ανάπτυξης αποτελούν θεμελιώδεις προϋποθέσεις για την επίτευξή τους.

Συντονισμός κυβερνητικού έργου

- **Αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης:** Ενσωμάτωση του στόχου των μηδενικών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου μέχρι το 2040 σε νόμο-πλαίσιο που θα αφορά την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και τον συντονισμό όλων των κυβερνητικών πολιτικών και διοικητικών μηχανισμών για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των επιπτώσεων και τη μείωση του κλιματικού αποτυπώματος της χώρας.
- **Νομοσχέδιο για το «επιτελικό κράτος»:** Πρόβλεψη στο νομοσχέδιο για το «επιτελικό κράτος» της υποχρέωσης διαβούλευσης τουλάχιστον 30 ημερών πριν την κατάθεση κάθε νομοσχεδίου που αφορά το περιβάλλον, την ενέργεια, την δημόσια υγεία, την κλιματική αλλαγή, τα ανθρώπινα δικαιώματα, τις δημόσιες υπηρεσίες και τη δημόσια διοίκηση.

Το νομοσχέδιο για το επιτελικό κράτος θα ήταν μια ευκαιρία θέσπισης της ανεξάρτητης αρχής περιβαλλοντικών επιθεωρήσεων, με λειτουργική ανεξαρτησία από την πολιτική ηγεσία, ως εμβληματική κυβερνητική πρωτοβουλία για την αντιμετώπιση του περιβαλλοντικού εγκλήματος και την επίτευξη της καλύτερης δυνατής συμμόρφωσης με το ισχύον περιβαλλοντικό δίκαιο. Η λειτουργία μιας τέτοιας αρχής θα είναι σημαντική και για την ενίσχυση της διεύθυνσης των βέλτιστων διαθέσιμων πρακτικών μείωσης του αποτυπώματος και περιβαλλοντικής αριστείας για τις επιχειρήσεις, μέσα από την έκδοση, για παράδειγμα, οδηγιών και την επιβράβευση καλών επιδόσεων.

- **Ρυθμιστική διακυβέρνηση:** Σύμφωνα με τους ορισμούς των άρθρων 74 παρ. 3 και παρ. 5 του Συντάγματος, μη εισαγωγή προς συζήτηση τροπολογιών ή προσθηκών άσχετων με το κύριο αντικείμενο νομοσχεδίου ή πρότασης νόμου.
- **Ρυθμιστική διακυβέρνηση:** Θέσπιση του υποχρεωτικού χαρακτήρα και της δυνατότητας δικαστικού ελέγχου της τήρησης των αρχών καλής νομοθέτησης.

² Ευρωπαϊκό έργο LIFE-IP4Natura. (2018, 13 Δεκεμβρίου). «9 στους 10 Έλληνες δηλώνουν πως ανησυχούν για το περιβάλλον». <https://edozoume.gr/9-stous-10-ellines-anisixoun-gia-to-perivallon/>

- **Προϋπολογισμός βιώσιμης οικονομίας:** Με βάση τις προτάσεις που αναπτύσσει ο ΟΟΣΑ στο πλαίσιο του Paris Collaborative on Green Budgeting,³ δημοσίευση στον Κρατικό Προϋπολογισμό του οικονομικού έτους 2020 ποιοτικής εκτίμησης των επιπτώσεων των μέτρων του προϋπολογισμού (για κάθε επιμέρους μέτρο, και συνολικά) στο κλίμα και το φυσικό κεφάλαιο και συνυπολογισμός τους στον σχεδιασμό της δημοσιονομικής πολιτικής. Πιλοτικά, το πλαίσιο του ΟΟΣΑ εφαρμόζουν η Γαλλία και η Ιρλανδία, ενώ στοιχεία του έχουν ενταχθεί στη διαδικασία κρατικού προϋπολογισμού του Ηνωμένου Βασιλείου, της Νορβηγίας και της Ιταλίας.
- **Προϋπολογισμός βιώσιμης οικονομίας:** Δέσμευση για δημοσίευση στον Κρατικό Προϋπολογισμό του οικονομικού έτους 2021 αντίστοιχης ποσοτικής εκτίμησης των μέτρων του προϋπολογισμού στο κλίμα και το φυσικό κεφάλαιο.
- **Κλιματική συμμαχία υπουργών οικονομικών:** Συμμετοχή του Υπουργού Οικονομικών στη διεθνή πρωτοβουλία Coalition of Finance Ministers for Climate Action.⁴ Υπογραφή και εφαρμογή των αρχών του Ελσίνκι για την Κλιματική Αλλαγή.
- **Αξιολόγηση σκοπιμότητας δημοσίων έργων και προγραμμάτων:** Σύσταση ομάδας εργασίας (πχ μέσω του Συμβουλίου Οικονομικών Εμπειρογνομητών) για τη δημιουργία ξεκάθαρων και διάφανων εργαλείων αξιολόγησης (appraisal and evaluation) δημοσίων έργων, πολιτικών και προγραμμάτων, με απαίτηση για λεπτομερή ποσοτικοποίηση περιβαλλοντικού κόστους - οφέλους, κατ' εικόνα άλλων χωρών (πχ HMT Green Book: Appraisal and Evaluation in Central Government).
- **Τήρηση περιβαλλοντικής νομιμότητας:** Καμία «τακτοποίηση» έργων και δραστηριοτήτων τα οποία λειτουργούν ή έχουν κατασκευαστεί χωρίς περιβαλλοντικές άδειες σε ισχύ.
- **Αιγιαλός:** Δέσμευση ότι δεν θα υπάρξει καμία νομοθετική πρωτοβουλία που υποβαθμίζει το καθεστώς αποτελεσματικής προστασίας της παράκτιας ζώνης από αλλαγές χρήσης, μειώνει την ελεύθερη πρόσβαση προς τη θάλασσα και νομιμοποιεί περιβαλλοντικά αυθαίρετες κατασκευές ή χρήσεις σε αιγιαλό και παραλία.
- **Παράκτια ζώνη:** Κύρωση του πρωτοκόλλου για την ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων ζωνών της Μεσογείου στη σύμβαση για την προστασία του θαλασσίου περιβάλλοντος και των παρακτίων περιοχών της Μεσογείου (απόφαση Συμβουλίου 2009/89/ΕΚ), σε συναρμοδιότητα με το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας.
- **Ρύπανση:** Κύρωση της διεθνούς Σύμβασης της Μιναμάτα για τον υδράργυρο. Η ψήφιση του σχετικού νομοσχεδίου εκκρεμεί στη Βουλή από τον Μάρτιο 2019, ενώ οι συζητήσεις στη Διαρκή Επιτροπή Οικονομικών Υποθέσεων έχουν ολοκληρωθεί.

Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων

- **Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα:** Ανακοίνωση σχεδίου και χρονοδιαγράμματος λειτουργίας της ΕΑΤ. Με βάση τις [προτάσεις του WWF Ελλάς](#), δέσμευση για τη δημιουργία τριών διακριτών επενδυτικών οχημάτων (funds) στο πλαίσιο της ΕΑΤ, με δυνατότητα μόχλευσης μέσω της έκδοσης πράσινων ομολόγων:
  - Ταμείο για την απανθρακοποίηση της ελληνικής οικονομίας
  - Ταμείο για την ανάπτυξη της κυκλικής οικονομίας
  - Ταμείο για την αποκατάσταση του φυσικού κεφαλαίου (με πρότυπο το Natural Capital Finance Facility της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων).

³ ΟΟΣΑ. "Paris collaborative on Green Budgeting". <http://www.oecd.org/environment/green-budgeting>

⁴ Παγκόσμια Τράπεζα. (2019, 13 Απριλίου). Finance Ministers Join Forces to Raise Climate Ambition [δελτίο τύπου].

- **Φορολογικά κίνητρα για πράσινη οικονομία:** Εμβάθυνση των περιβαλλοντικών κριτηρίων υπαγωγής επενδύσεων (πχ κριτήρια ενεργειακής απόδοσης και κυκλικότητας, υλική αποδοτικότητα, απαιτήσεις ανακύκλωσης και επαναχρησιμοποίησης) στον επενδυτικό νόμο και τον νόμο για τις στρατηγικές επενδύσεις. Επίσης, σαφής στόχευση των φορολογικών κινήτρων σε επενδύσεις επιχειρήσεων που συμβάλλουν σε μια οικονομία χαμηλού οικολογικού αποτυπώματος, και χαμηλού αποτυπώματος άνθρακα.
- **Πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων:** Τόσο το ΠΔΕ όσο και κάθε μορφής κρατική ενίσχυση προς επενδύσεις σε υποδομές, να ενισχυθεί με μέτρα και κριτήρια περιβαλλοντικής βιωσιμότητας των υποδομών.⁵

Υπουργείο Εξωτερικών

- **Σύμβαση για το δικαίο της θάλασσας:** Στήριξη μιας φιλόδοξης διεθνούς συμφωνίας για τη θαλάσσια βιοποικιλότητα σε περιοχές που βρίσκονται εκτός εθνικής δικαιοδοσίας στο πλαίσιο της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας, κατά την τρίτη συνάντηση της Διακρατικής Διάσκεψης των Ηνωμένων Εθνών επί του θέματος αυτού (19-20 Αυγούστου 2019).
- **Διεθνής Επιτροπή Φαλαινοθηρίας:** Άμεση επαναπροσχώρηση της χώρας στη Διεθνή Επιτροπή Φαλαινοθηρίας (ΔΕΦ/IWC).

Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη

- **Κλιματική κρίση:** Εκσυγχρονισμός του πλαισίου λειτουργίας της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας με σύγχρονες πολιτικές πρόληψης και αντιμετώπισης φυσικών καταστροφών. Κατάρτιση και επικαιροποίηση επιμέρους σχεδίων, τα οποία θα περιλαμβάνουν και δράσεις προσαρμογής στα νέα δεδομένα που θέτει η κλιματική αλλαγή. Άμεση εφαρμογή του ν. 4249/2014 ώστε να λυθούν διαδικαστικά θέματα στη λειτουργία της πολιτικής προστασίας και ειδικά στο σύστημα εθελοντισμού.
- **Πυροσβεστικό Σώμα:** Άμεση αντιμετώπιση των ελλείψεων σε εξοπλισμό, ατομικά μέσα προστασίας και οχήματα. Διάθεση ελαστικών, καυσίμων, κατάλληλου εξοπλισμού δασοπυρόσβεσης και μέσων ατομικής προστασίας στο προσωπικό και ανανέωση του καταπονημένου στόλου.
- **Εθελοντές ΠΣ:** Άμεση επίλυση του νομικού κωλύματος που υπάρχει με τα πυροσβεστικά οχήματα ΟΤΑ που φέρουν πινακίδες ΜΕ ή ΑΜ (μηχάνημα έργου ή αγροτικό μηχανήμα) και παραμένουν ακινητοποιημένα χωρίς δυνατότητα χρήσης τους από τους εθελοντές.

Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων

- Στρατηγικός σχεδιασμός για ένταξη της αγωγής για την κλιματική αλλαγή σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης.
- Άμεση έναρξη διαδικασίας εμπλουτισμού του μαθήματος για την κοινωνική και πολιτική αγωγή με σκοπό την εμβάθυνση στην έννοια «ενεργός πολίτης για το περιβάλλον και την αειφορία» και την εξοικείωση με τα περιβαλλοντικά δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που προσφέρει η Δημοκρατία.
- Έκδοση εγκυκλίου για ελαχιστοποίηση σπατάλης τροφίμων και πλαστικής συσκευασίας και κατάργησης των πλαστικών μιας χρήσης στα σχολεία.

Άμεση προσαρμογή
των μηχανισμών
πολιτικής
προστασίας στην
κλιματική κρίση

⁵ Για παράδειγμα με βάση την αναλυτική επισκόπηση του διεθνούς WWF «Sustainability Standards for Infrastructure Investors».

- Απλοποίηση και συντόμευση της διαδικασίας έγκρισης του παιδαγωγικού υλικού και συνεργασίας των σχολείων με περιβαλλοντικούς φορείς.

Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας

Βιώσιμη ΔΕΗ με
έμφαση στην
καθαρή ενέργεια και
τη δίκαιη μετάβαση
στη μεταλιγνιτική
εποχή

- **Εξορύξεις υδρογονανθράκων:** Άμεση και πλήρης επανεξέταση των προγραμμαμάτων εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων. Μία ανεξάρτητη επιστημονική αξιολόγηση των οικονομικών και περιβαλλοντικών όρων, καθώς και μία ανάλυση κόστους - οφέλους, θα οδηγήσει αναπόφευκτα στη γενναία, αλλά ιστορικά αναγκαία απόφαση ακύρωσης των προγραμμάτων και μη κύρωσης καμίας νέας σύμβασης παραχώρησης ως εθνικά επιζήμιων.
- **Ορυκτές α' ύλες:** Εξαιρέση του Εθνικού Συστήματος Προστατευόμενων Περιοχών από την εθνική πολιτική για τις ορυκτές πρώτες ύλες, έτσι ώστε το επιτρεπτό και η έκταση της εξορυκτικής δραστηριότητας εντός των προστατευόμενων πυρήνων βιοποικιλότητας να εξετάζεται από το ειδικότερο πλαίσιο που διέπει την κάθε περιοχή.
- **Διάσωση της ΔΕΗ:** Διαμόρφωση πλαισίου για αποφυγή χρεωκοπίας της ΔΕΗ με πάγωμα της Πτολεμαΐδας V, διατήρηση της ιδιοκτησίας επί των υδροηλεκτρικών, ώστε να λειτουργήσουν και ως αντλησιοταμιευτικά συστήματα, και στροφή για τη στήριξη της ισχυρής διείσδυσης των ΑΠΕ στο σύστημα.
- **Δίκαιη μετάβαση στη μεταλιγνιτική εποχή:** Τροποποίηση της κ.υ.α. για την κατανομή των εσόδων από τις δημοπρασίες CO₂, με στόχο την αύξηση της χρηματοδότησης του Εθνικού Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης για τις λιγνιτικές περιοχές από το 6% σε τουλάχιστον 15%.
- **Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα:** Απόσυρση του ΕΣΕΚ και επανυποβολή σε δημόσια διαβούλευση νέου σχεδίου που θα περιλαμβάνει α) σχέδιο απόσυρσης των λιγνιτικών μονάδων μέχρι το 2030, και β) σχέδιο για καθαρό μηδενισμό των εκπομπών μέχρι το 2040.
- **Απόσυρση λιγνιτικών μονάδων:** Με δεδομένη την απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για εκκίνηση διαδικασίας παράβασης για την υπόθεση της παρέκκλισης των μονάδων Αμυνταίου και Καρδιάς από τις προβλέψεις της ενωσιακής νομοθεσίας για τις βιομηχανικές εκπομπές (οδηγία 2010/75/ΕΕ), είναι απαραίτητη η άμεση ανάκληση των υπουργικών αποφάσεων ΥΠΕΝ/ΥΠΠΓ/82568/11912/2018 και ΥΠΕΝ/ΥΠΠΓ/56257/7231/2019 (ΦΕΚ Β` 2646/01.07.2019), καθώς και κάθε άλλης απόφασης που στηρίζεται σε αυτές, οι οποίες επιτρέπουν την λειτουργία των ΑΗΣ Αμυνταίου και Καρδιάς για περισσότερες από 17.500 ώρες.
- **Ενεργειακή απόδοση:** Άμεση ενσωμάτωση στο εθνικό δίκαιο της οδηγίας 2018/844/ΕΕ για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων.
- **Τήρηση της περιβαλλοντικής νομιμότητας:** Ίδρυση ανεξάρτητης αρχής περιβαλλοντικών επιθεωρήσεων, με αναφορά στη Βουλή. Στην αρχή αυτή είναι απαραίτητο να ανατεθούν και κυρωτικές αρμοδιότητες και να ενισχυθεί το πλαίσιο υποβολής αναφορών και καταγγελιών από πολίτες. Απαραίτητο είναι επίσης να της ανατεθεί και ευρύτερος συντονιστικός ρόλος μεταξύ των ελεγκτικών σωμάτων που διενεργούν περιβαλλοντικές επιθεωρήσεις.
- **Τήρηση της περιβαλλοντικής νομιμότητας:** Δημοσιοποίηση των αποφάσεων επιβολής κυρώσεων για περιβαλλοντικές παραβάσεις από κάθε αρμόδια υπηρεσία (κεντρική ή περιφερειακή), καθώς και των εισηγήσεων από τις υπηρεσίες επιθεωρητών περιβάλλοντος προς τους αρμόδιους υπουργούς, κατά την τελευταία δεκαετία.
- **Τήρηση της περιβαλλοντικής νομιμότητας:** Απόσυρση από τη Βουλή του νομοσχεδίου για τις οικιστικές πυκνώσεις που είχε καταθέσει προεκλογικά η

Η νέα κυβέρνηση να
σηκώσει τη σημαία
της περιβαλλοντικής
νομιμότητας

Η παραπομπή της Ελλάδας στο ΔΕΕ δείχνει ότι απαιτείται άμεσα ισχυρή πολιτική βούληση για το δίκτυο Natura 2000

Άμεση υλοποίηση μέτρων για την ανακύκλωση και τη μείωση της πλαστικής ρύπανσης

προηγούμενη κυβέρνηση. Η απόφαση – ορόσημο 685/2019 της Ολομέλειας του ΣτΕ «WWF Ελλάς κατά του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας» είναι απαραίτητο να σημάνει το τέλος σε κάθε προσπάθεια νομιμοποίησης αυθαιρέτων σε δασική γη.

- **Τήρηση της περιβαλλοντικής νομιμότητας:** Πραγματική κόκκινη γραμμή στις νομιμοποιήσεις αυθαιρέτων, χωρίς καμία νέα παράταση.
- **Φυσικό περιβάλλον:** Η παραπομπή της Ελλάδας στο ΔΕΕ καταδεικνύει χρόνιες παθολογίες του εθνικού συστήματος προστατευόμενων περιοχών. Με την πρόσφατη απόφασή της, η Κομισιόν δίνει ένα σαφές μήνυμα στην Ελλάδα ότι δεν αρκεί η ένταξη των περιοχών στο ευρωπαϊκό οικολογικό δίκτυο Natura 2000. Απαιτείται η θεσμοθέτηση ενός αποτελεσματικού και λειτουργικού νομικού πλαισίου για την προστασία και διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών μέσω της διαμόρφωσης επιστημονικά τεκμηριωμένων στόχων διατήρησης και της υιοθέτησης των αναγκαίων διαχειριστικών μέτρων με πρόβλεψη για τους απαραίτητους πόρους, τα οποία θα ανταποκρίνονται στις οικολογικές απαιτήσεις των οικοτόπων και των ειδών.
Είναι απαραίτητο η νέα πολιτική ηγεσία του ΥΠΕΝ να προτάξει ως προτεραιότητα τη θεσμική θωράκιση του φυσικού πλούτου της χώρας. Πρώτο βήμα είναι η άμεση δημοσιοποίηση δεσμευτικού χρονοδιαγράμματος ολοκλήρωσης της διαδικασίας έγκρισης των σχετικών προεδρικών διαταγμάτων και των σχεδίων διαχείρισης μέσα από ουσιαστικές και διαφανείς διαδικασίες κοινωνικής συμμετοχής και διαβούλευσης.
- **Φυσικό περιβάλλον:** Έναρξη διαδικασίας για τη βελτίωση του συστήματος διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών ώστε να ενισχυθεί η συμμετοχικότητα και να επιτευχθεί αποτελεσματικός συντονισμός ανάμεσα στις αρμόδιες αρχές.
- **Φυσικό περιβάλλον:** Διασφάλιση της απαραίτητης χρηματοδότησης του εθνικού συστήματος προστατευόμενων περιοχών από τον κρατικό προϋπολογισμό και αποτελεσματική εφαρμογή του Πλαισίου Δράσεων Προτεραιότητας. Πλήρης αξιοποίηση προς αυτόν τον σκοπό των δυνατοτήτων που προσφέρουν τα ευρωπαϊκά ταμεία και ιδιαίτερα οι μηχανισμοί ενίσχυσης της γεωργίας και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (EMFF).
- **Φυσικό περιβάλλον:** Σε συναρμοδιότητα με το Υπουργείο Οικονομικών, κύρωση του πρωτοκόλλου για την ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων ζωνών της Μεσογείου στη σύμβαση για την προστασία του θαλασσιού περιβάλλοντος και των παράκτιων περιοχών της Μεσογείου (απόφαση Συμβουλίου 2009/89/ΕΚ).
- **Νησιωτικοί υγρότοποι:** Έναρξη της διαδικασίας θεσμοθέτησης με κ.υ.α. των νησιωτικών υγρότοπων με επιφάνεια μεγαλύτερη των 80 στρεμμάτων, όπως ορίζει το άρθρο 20, παράγραφος 6δ του ν. 3937/2011 για τη βιοποικιλότητα.
- **Θαλάσσια χωροταξία:** Προώθηση των διαδικασιών για την εκπόνηση θαλάσσιων χωροταξικών σχεδίων στη βάση της οικοσυστημικής προσέγγισης σύμφωνα με τον ν. 4546/2018 και την οδηγία 2014/89.
- **Πλαστικά μιας χρήσης:** Άμεση μεταφορά στο εθνικό δίκαιο και εφαρμογή της οδηγίας 2019/904 για τα πλαστικά μιας χρήσης, συμπεριλαμβανόμενης της απαγόρευσης χρήσης μικροπλαστικών σε καλλυντικά και προϊόντα καθαρισμού.
- **Ανακύκλωση:** Δέσμευση για άμεση υλοποίηση του ξεχωριστού ρεύματος ανακύκλωσης πλαστικών απορριμμάτων, που παρότι προβλέπεται στο Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων που εκδόθηκε το 2015 δεν έχει ακόμα εφαρμοστεί, με πρόβλεψη για πανελλαδική κάλυψη σε βάθος τριετίας.
- **Συλλογικά συστήματα διαχείρισης αποβλήτων:** Αυστηρή αξιολόγηση των υφιστάμενων συλλογικών συστημάτων διαχείρισης αποβλήτων συσκευασιών, προχωρώντας ενδεχομένως ακόμα και σε ανάκληση αδειών όσων συστημάτων αδυνατούν να συμβάλουν στην επίτευξη των εθνικών στόχων ανακύκλωσης.

- Δημόσια στήριξη, ενόψει της γενικής συνέλευσης του ΟΗΕ που θα πραγματοποιηθεί τον Σεπτέμβριο, μιας παγκόσμιας νομικά δεσμευτικής συμφωνίας για τον περιορισμό της πλαστικής ρύπανσης των θαλασσών.

Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης

- **Διαύγεια:** Επέκταση της «Διαύγειας», με υποχρεωτική ανάρτηση όλων των ατομικών διοικητικών πράξεων.
- **Ανοιχτή διακυβέρνηση:** Η πλατφόρμα του www.opengov.gr θα πρέπει να είναι ο αποκλειστικός τρόπος διεξαγωγής δημόσιων διαβουλεύσεων. Θα πρέπει επίσης να παρέχεται εύλογος χρόνος σχολιασμού από πολίτες και εμπλεκόμενους φορείς.

Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών

- **Μείωση εκπομπών από τις μεταφορές:** Ευθυγράμμιση του Εθνικού Στρατηγικού Σχέδιου Μεταφορών με τους στόχους που θέτει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στη Λευκή Βίβλο COM(2011)0144 («Χάρτης πορείας για έναν Ενιαίο Ευρωπαϊκό Χώρο Μεταφορών — Για ένα ανταγωνιστικό και ενεργειακά αποδοτικό σύστημα μεταφορών»). Είναι απαραίτητο να προβλεφθεί η μείωση κατά 60% των εκπομπών από τις μεταφορές, σε σχέση με το έτος βάσης 1990, μείωσης εκπομπών από τη διεθνή ναυτιλία κατά 40% με έτος βάσης το 2005, μείωσης κατά 50% των αυτοκίνητων που χρησιμοποιούν συμβατικά καύσιμα στις αστικές μεταφορές έως το 2030 και πλήρης κατάργησή τους έως το 2050, καθώς και τριπλασιασμού του σιδηροδρομικού δικτύου μέχρι το 2030, με απώτερο στόχο η πλειονότητα μεταφορών για μέσες αποστάσεις να πραγματοποιούνται μέσω σιδηροδρόμων έως το 2050.
- **Διάνοιξη τμήματος Ιλισσού:** Δέσμευση για διάνοιξη τμήματος του ποταμού Ιλισσού επί της οδού Καλιρρόης, σύμφωνα με το σχέδιο της Ανάπλασης Αθήνας Α.Ε., ως εμβληματικής παρέμβασης για κλιματική προσαρμογή με βάση την αποκατάσταση φυσικού οικοσυστήματος μέσα σε πυκνοδομημένο αστικό ιστό.

Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής

- **Διεθνής Ναυτιλιακός Οργανισμός:** Άμεση έναρξη διαδικασίας διαβούλευσης από το Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής με τα αρμόδια υπουργεία και τους εμπλεκόμενους φορείς (εφοπλισμός, Ευρωπαϊκή Ένωση, επιστήμονες και διεθνείς διακυβερνητικοί οργανισμοί, και μη κερδοσκοπικοί φορείς) για την κατάθεση επίσημης πρότασης μέτρων μείωσης του κινδύνου συγκρούσεων μεταξύ μεγάλων πλοίων και φαιαινών στη περιοχή της Ελληνικής Τάφρου προς τον ΙΜΟ.
- **Ερασιτεχνική αλιεία:** Επαναφορά αδειοδότησης για την ερασιτεχνική αλιεία (σε συνεργασία με ΥΠΙΑΑΤ).

Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

- **Σπατάλη τροφίμων:** Επαναλειτουργία της ομάδας εργασίας του ΥΠΙΑΑΤ για τη σπατάλη τροφίμων, με εντολή για δημιουργία εθνικού σχεδίου δράσης.
- **Σήμανση τροφίμων:** Νομοθετική πρωτοβουλία για αλλαγή στη σήμανση «ανάλωση κατά προτίμηση», ώστε να είναι σαφής η διαφορά με τη σήμανση κατανάλωσης νωπών τροφίμων.

Ασφαλής διατροφή και μείωση της σπατάλης τροφίμων

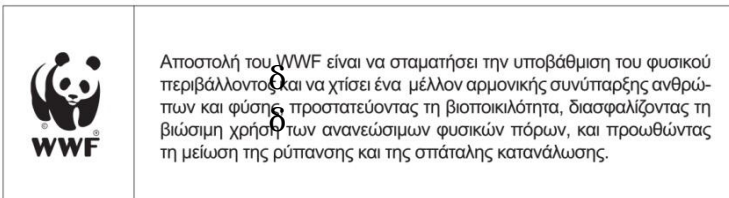
- **Παράκτια αλιεία:** Έναρξη υλοποίησης του Περιφερειακού Σχεδίου Δράσης για την παράκτια αλιεία μικρής κλίμακας, που υπογράφηκε από τους Υπουργούς των Μεσογειακών κρατών, τον Σεπτέμβριο του 2018.⁶
- **Μητρώο αλιέων:** Επικαιροποίηση του μητρώου αλιέων με βάση σαφή κριτήρια επαγγελματικότητας.
- **Αλιευτικά δεδομένα:** Απρόσκοπτη λειτουργία του προγράμματος συλλογής αλιευτικών δεδομένων.
- **Ερασιτεχνική αλιεία:** Επαναφορά αδειοδότησης για την ερασιτεχνική αλιεία.
- **Αλληλεπίδραση θαλάσσιων θηλαστικών- αλιείας:** Υιοθέτηση και εφαρμογή του Σχεδίου Δράσης για τη Μείωση της Αλληλεπίδρασης Θαλάσσιων Θηλαστικών – Αλιείας, που το WWF Ελλάς κατέθεσε τον Απρίλιο του 2019 στο ΥΠΑΑΤ.
- **Μείωση απωλειών από άγρια πανίδα:** Επιδότηση της αγοράς, εγκατάστασης και συντήρησης κατάλληλων μέτρων προληπτικής και ενεργητικής προστασίας (ενδεικτικά ποιμενικοί σκύλοι, φορητοί φράχτες, ηλεκτροφόρες περιφράξεις) με στόχο τη μείωση των επιθέσεων, ζημιών και απωλειών από είδη της άγριας πανίδας όπως π.χ. λύκο, αρκούδα, ελάφι, αγριογούρουνο.
- **Ασφάλιση κινδύνου από άγρια ζώα:** Ένταξη στην κατηγορία του ασφαλιστικού κινδύνου «άγρια ζώα» επιπλέον ειδών της άγριας πανίδας με βάση την ανάγκη για προστασία προστατευόμενων ειδών ή περιοχών.

Υπουργείο Τουρισμού

- **Οικοτουρισμός:** Προώθηση του οικοτουρισμού ως εναλλακτικής πηγής εισοδήματος, με σκοπό την ανάδειξη της σημασίας των προστατευόμενων περιοχών και βιώσιμων οικονομικών δραστηριοτήτων.
- **Αδειοδότηση:** Καμία νέα «τακτοποίηση» της λειτουργίας ξενοδοχειακών καταλυμάτων χωρίς απόφαση έγκρισης περιβαλλοντικών όρων σε ισχύ.

Περισσότερες πληροφορίες:

Θεοδότα Νάντσου
Επικεφαλής πολιτικής
WWF Ελλάς
tnantsou@wwf.gr
Λεμπέση 21, Αθήνα, 11743

⁶ Οργανισμός Τροφίμων και Γεωργίας του ΟΗΕ (FAO). Regional Plan of Action for Small-Scale Fisheries in the Mediterranean and the Black Sea (RPOA-SSF). <http://www.fao.org/gfcm/meetings/ssf2018/rpoassf/en/>